

Faunaonderzoek Hoofdstraat 64-66 Zuidwolde

27 augustus 2013

ZOON ECOLOGIE

Colofon

Titel	Faunaonderzoek Hoofdstraat 64-66 Zuidwolde
Opdrachtgever	Berginvest
Uitvoerder	ZOON ECOLOGIE
Auteur	C.P.M. Zoon
Datum	27 augustus 2013

ZOON ECOLOGIE

Balkerweg 60, 7738 PB, Witharen
tel: 0523-676.470, 06-22682040
e-mail: info@zoon-ecologie.nl

A photograph showing a sheep in the foreground on the right, looking towards the left. The background consists of a grassy field and a line of trees with autumn foliage in shades of yellow and orange.

Ervaring sinds 1980 met veldonderzoek naar flora en vegetatie in Nederland en met faunaonderzoek in West-Europa.
Vanaf 1986 is gewerkt aan vorming van natuurbeleid van overheden en effectbeoordeling van ruimtelijke plannen in Nederland.
Vanaf 1990 ervaring met terreinbeheer en natuurontwikkeling.
Sinds 2010 natuurbegrazing met een eigen schaapskudde

Inhoud

Inleiding

- Ligging van het terrein
- Het plan
- Status van het terrein in het natuurbeleid

Noodzaak van een natuurtoets

- Toets in het kader van soortbescherming
 - Beschermingscategorieën Flora- en faunawet*
 - Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten*
 - Zorgplicht soortbescherming*
 - Rode lijst van bedreigde soorten*

Natuurwaarden

- Onderzoek
- Geschiktheid van het terrein als verblijfplaats voor vogels of vleermuizen
- Verwachting voor beschermde soorten
- Aangetroffen beschermde soorten
- Het belang van het terrein voor beschermde soorten

Effecten

- Effecten van het plan op beschermde soorten

Conclusies

Aanbevelingen

- Mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van negatieve effecten
- Ontheffingen

Bronnen

Inleiding

In 2009 is onderzoek gedaan naar vleermuizen rondom de panden Hoofdstraat 66 -76 Zuidwolde (Zoon,2009), in het kader van sloop van aanwezige panden.

De panden 70 – 74 zijn intussen gesloopt. Omdat in Hoofdstraat 70 een vleermuisverblijfplaats aanwezig was, zijn een 9 tal vleermuiskasten in de directe omgeving opgehangen.

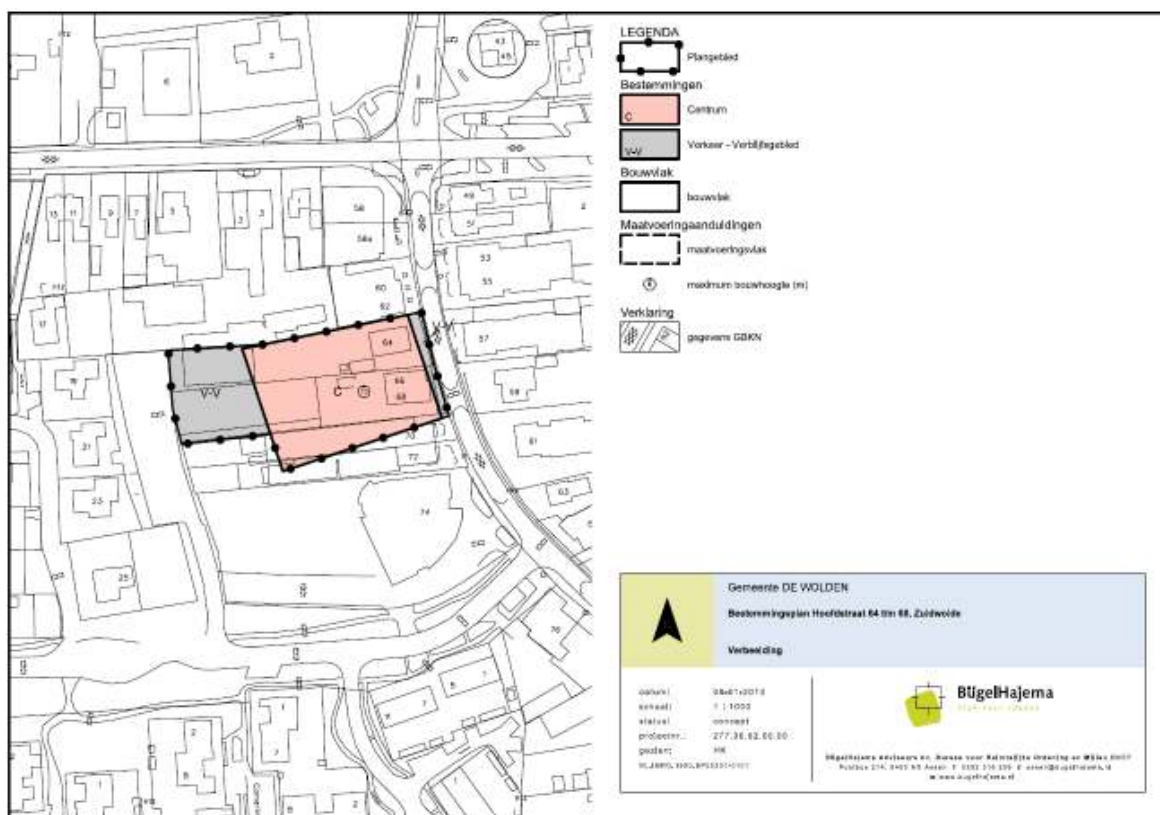
Nu is het plan om ook de panden 64 – 66 te slopen. Het vorige onderzoek is meer dan 3 jaar oud. Daarom is herhaling van het onderzoek noodzakelijk.

Ligging van het terrein

Het plan

De bestaande panden in het plangebied worden afgebroken om plaats te maken voor nieuwbouw en parkeerplaatsen.

Status van het gebied in het natuurbeleid

Het plangebied heeft geen status als beschermd gebied

Noodzaak van een natuurtoets

Toets in het kader van soortbescherming

Bij elk plan dat ingrijpt op standplaatsen van planten of vaste verblijfplaatsen van dieren, dient getoetst te worden wat het effect is op beschermde soorten, die met name genoemd zijn in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet geldt altijd en overal, waar beschermde soorten voorkomen.

In deze wet worden beschermde soorten in drie beschermingscategorieën ingedeeld.

Beschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 Algemene soorten waarvoor geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkeling. Anders is wel ontheffing nodig voor verstoren of vernietigen en er geldt altijd de zorgplicht (art.2).

Tabel 2 Soorten waarvoor ontheffing aangevraagd moet worden, behalve als er gewerkt wordt

volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode, waarbij de zorgplicht blijft gelden. Ontheffing kan worden verleend als de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Tabel 3	Zeldzame soorten, waarvoor altijd ontheffing aangevraagd moet worden. Ontheffing wordt alleen verleend als voldaan wordt aan alle volgende criteria: én - er sprake is van een in de wet genoemd belang én - er geen alternatieven zijn én - de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort Voor soorten uit Habitatrichtlijn bijlage IV (alle in tabel 3) is alleen ontheffing voor een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk bij een dwingende reden van groot openbaar belang. Voor Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels en alle in tabel 3) is geen ontheffing bij ruimtelijke ontwikkeling mogelijk, ook niet bij een dwingende reden van groot openbaar belang.

Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten

Van alle vogelsoorten zijn de bewoonde nesten tijdens het broedseizoen beschermd. Daarboven zijn nesten en verblijfplaatsen van vogels jaarrond beschermd, als deze:

- het gehele jaar gebruik maken van de verblijfplaatsen (cat 1);
- honkvaste koloniebroeders zijn (cat. 2);
- honkvaste niet-koloniebroeders zijn (cat 3)
- zelf geen nest kunnen maken en elk jaar naar hetzelfde nest terugkeren (cat 4)

Indien het voortbestaan op locatie van beschermde soorten planten of dieren uit tabel 2 en 3 door de ingreep negatief beïnvloed worden, is sprake van overtreding van de Flora- en faunawet.

Voor soorten van Habitatrichtlijn bijlage IV en Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels) dient het plan zo uitgevoerd te worden dat de duurzame instandhouding van deze soorten niet bedreigd wordt en de ecologische functionaliteit niet in gevaar komt. Overtreding van de Flora-en faunawet wordt zo voorkomen. Initiatiefnemer dient dit aannemelijk te maken door middel van een activiteitenplan, dat door het ministerie van EZ goedgekeurd kan worden.

Ook onbeschermden soorten mogen niet onnodig moedwillig vernietigd worden. Iedereen dient zich te houden aan de zorgplicht (art. 2 Flora- en faunawet).

Zorgplicht soortbescherming

Voor alle soorten geldt de zorgplicht (art. 2 Flora – en Faunawet).

Dit houdt in dat de ingreep op zodanige wijze dient plaats te vinden, dat de schade aan soorten beperkt wordt.

Men dient bij de uitvoering rekening te houden met kwetsbare perioden van soorten (voortplantingstijd, overwintering).

Alle soorten die tijdens de ingreep aangetroffen worden dienen verplaatst of beschermd te worden, zodat zij behouden kunnen blijven.

Vaak is hiervoor deskundige begeleiding nodig bij de uitvoering van het plan.

Rode lijst van bedreigde soorten

Soorten zijn opgenomen in de rode lijsten, omdat ze kwetsbaar zijn. Verstoring en vernietiging van leefgebied en individuen heeft bij deze soorten mogelijk eerder gevolgen voor het duurzaam voortbestaan van populaties, dan bij soorten die niet kwetsbaar zijn. De rode lijsten hebben een signaalfunctie en zijn geen wettelijk toetskader.

Natuurwaarden

Onderzoek

Op onderstaande tijdstippen is met een batdetector type Petterson D200 het terrein en de omgeving onderzocht. Het gebied en ca. 50 m rondom werd te voet enkele malen doorkruist rondom de ochtendschemering. Groepsverblijven van vleermuizen worden op dat moment gekenmerkt door zwermende dieren voor de ingang van de verblijfplaats. Verblijfplaatsen van spreeuw en huismus worden na zonsopgang gemarkeerd door zingende vogels.

De voortplanting kwam in 2013 laat op gang, maar op 20 mei werd al een begin van een groepsverblijfplaats in de buurt gevonden (Hoofdstraat 76).

Datum	tijd	weer
20 mei 2013	04.50 – 06.00	droog
30 mei 2013	04.35 – 05.30	droog
12 juni 2013	04.30 – 05.30	droog
22 aug 2013	23.30 - 24:00	droog

Geschiktheid van de plek als verblijfplaats voor vogels of vleermuizen.

Rood: niet geschikt/ontoegankelijk
Hermetisch gesloten
woonhuis en garage; enkel
golfplaten dak schuur

Groen: geschikt als verblijfplaats
Losse oude dakpannen

Verwachting voor beschermde soorten

soort	Flora-faunawet tabel	Habitat-richtlijn bijlage 4	Rode lijst	Vogel Jaarrond Beschermd	Mogelijke functie plangebied
Gewone dwergvleermuis	3	X	-	-	Kraamgebied
Laatvlieger	3	X	-	-	Kraamgebied
Huismus	3	-	X	X	Broedgebied
Spreeuw	3	-	-	-	Broedgebied

In 2009 is dicht bij het plangebied, op nummer 76, een zomer-groepsverblijf van gewone dwergvleermuizen gevonden en een indicatie voor een winterverblijf (nazomer zwermen) in het gesloopte pand van, Hoofdstraat 68 (Zoon, 2009). Verblijfplaatsen van laatvliegers, huismus en spreeuw waren niet bekend.

Aangetroffen beschermde soorten in het plangebied

soort	Flora-faunawet tabel	Habitat-richtlijn bijlage 4	Rode lijst	Vogel Jaarrond Beschermd	functie plangebied
Huismus	3	-	x	x	broedgebied
Gewone dwergvleermuis	3	x			Jachtgebied, paarplaats

In het plangebied

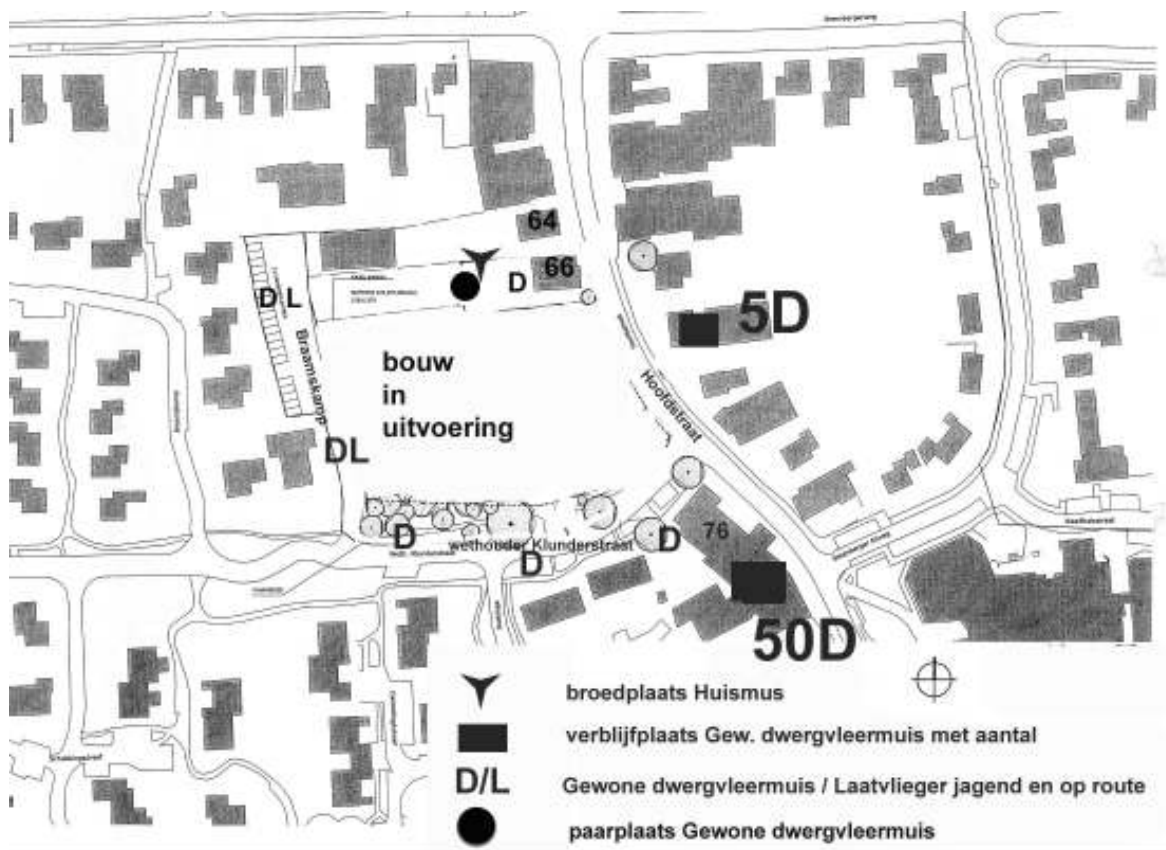
Een zingend mannetje huismus werd op 20 mei en op 12 juni aangetroffen in de struik tussen de twee schuurtjes van nummer 64 en 66.

Op 22 augustus werd een roepend mannetje Dwergvleermuis aangetroffen op nummer 66, terwijl er ook een Gewone dwergvleermuis aan het jagen was. Hier was dus sprake van een simpele paarplaats. Middernachtelijk zwermen is op 22 augustus niet waargenomen op nummer 66 of 64 zodat kan worden aangenomen dat deze panden niet als winterverblijfplaats voor dwergvleermuizen gebruikt worden.

Nestplaats van Huismus in plangebied

Directe omgeving plangebied

Enkele Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers werden bij elk bezoek jagend of op route vliegend aangetroffen op de Braamskamp en de wethouder Klunderstraat.. De groepsverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen op Hoofdstraat 76 was op 20 mei al door enkele dieren bezet, maar op 30 mei en op 12 juni telde deze verblijfplaats tenminste 50 dieren. Een kleinere verblijfplaats was er op 12 juni op Hoofdstraat 61 (5 vleermuizen in de oude boerderij). Op nummer 76 (het bekende groepsverblijf) werd op 22 augustus midden in de nacht gezwermd.

Totaal resultaten beschermde soorten 2013

Het belang van het plangebied voor beschermde soorten

soort	Flora-faunawet tabel	Habitat-richtlijn bijlage 4	Rode lijst	Vogel Jaarrond Beschermd	functie plangebied
huismus	3	-	x	x	broedgebied
Gewone dwergvleermuis	3	x	-	-	Jachtgebied, paarplaats

Effecten

Effecten van het plan op beschermde soorten

De sloop van de schuurtjes betekent dat een bestaande nestplaats van de huismus zal verdwijnen. Er komt geen nieuw broedgebied bij in de nieuwbouw. Dit betekent een achteruitgang van mogelijkheden voor de huismus in de directe omgeving. Wel zijn er bestaande panden in de directe omgeving die ook geschikt zijn als broedplaats voor de huismus. Deze zijn mogelijk echter al in gebruik. Het effect van de ingreep op het duurzaam voortbestaan van de huismus in deze omgeving is daardoor niet te kwantificeren. Het effect is in ieder geval niet positief.

Door verwijderen gebouwen en vooral beplanting op Hoofdstraat 66 gaat een paarplaats van de Gewone dwergvleermuis verloren. Dit zijn plekken die in de nazomer gebruikt worden om te paren of te baltsen. In de omgeving zijn zeer veel geschikte paarplaatsen, die maar beperkt worden gebruikt. Op veel van die plaatsen hangt ook al een vleermuiskast, waar mannetjes in kunnen verblijven tijdens de paartijd. De mogelijkheden om andere paarplaatsen te bezetten in de directe omgeving zijn daarom legio. Het verdwijnen van deze kleine paarplaats moet als niet significant beschouwd worden.

Conclusies

Er gaat een nest van de huismus verloren, door het plan. Dit kan een negatief effect hebben op de lokale stand van de huismus. Overtreding van de Flora- en faunawet treedt op als deze broedplaats vernietigd wordt, terwijl de mussen de plek nog gebruiken. Alleen als deze dieren een nieuwe alternatieve nestplaats in gebruik nemen, is er geen sprake van overtreding bij het verwijderen. Er gaat ook een tijdelijke paarplaats van de Gewone dwergvleermuis verloren. Deze worden elke nazomer weer opnieuw bepaald. Alleen bij verstoring tijdens de nazomer is sprake van overtreding van de Flora- en faunawet.

Aanbevelingen

Mogelijkheden voor mitigatie en compensatie (activiteitenplan)

Gewone dwergvleermuis

Artikel 11

Het is verboden voortplantings- (of vaste rust- of verblijf-) plaatsen van beschermde soorten te beschadigen, te vernielen, weg te nemen of te verstoren.

De vleermuizen mogen niet in de paartijd (tussen 1 augustus en 1 oktober) op hun paarplaatsen verstoord worden. Vernietigen van deze paarplaats is alleen toegestaan als er in de directe omgeving veel alternatieve paarplaatsen bestaan. Daar kunnen het volgende paarseizoen de vleermuizen gebruik van maken. Dat is in deze situatie het geval. Men dient dus alleen af te zien van sloop en verwijderen beplanting op nummer 66 tussen 1 augustus en 1 oktober, omdat anders de ecologische functionaliteit van het gebied voor de dwergvleermuis in het geding is.

Huismus

Artikel 11

Het is verboden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde soorten te beschadigen, te vernielen, weg te nemen of te verstoren.

Zolang de mussen hun nest gebruiken mag het nest niet verwijderd worden (en het gebouw niet gesloopt). Voor de meeste vogelsoorten geldt dit verbod alleen voor de broedtijd.

In de broedtijd van de huismus (ongeveer van 1 maart tot 1 augustus) mag het nest dan ook zeker niet gestoord worden. De Huismus gebruikt echter zijn nest het hele jaar. Daarom is het nest jaarrond beschermd. Pas als de dieren uit eigen beweging een ander nest betrekken (natuurlijk buiten de broedtijd), mag het oude nest verwijderd worden.

Door in de onmiddellijke nabijheid van de bestaande nestplaats alternatieve nestplaatsen te creëren, kunnen de mussen deze na de broedtijd betrekken en volgend jaar op die plek blijven broeden.

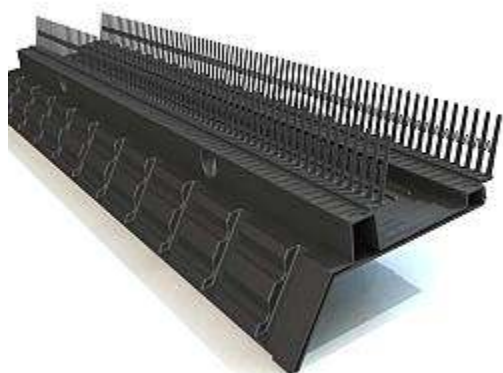
Deze verhuizing kan gestimuleerd worden door z.s.m. vervangende nestruimte aan te bieden in of aan omringende gebouwen en BUITEN DE BROEDTIJD de oude nestplaats bloot te leggen (niet verwijderen), door de pannen te verwijderen. De nestplaats is dan minder aantrekkelijk en de dieren kiezen dan zelf voor de aangeboden alternatieven. Daarna mogen de beide schuurtjes gesloopt worden, omdat de ecologische functionaliteit van het gebied voor de huismus behouden is.

Er zijn mussenkasten in de handel, met 3 nestruimtes (mussen zijn groepvogels). Deze kunnen het verdwijnen van de nestplaats onder de pannen enkele jaren lang vervangen. Per bestaande nestplaats dient tenminste 1 drievoudige nestkast in de onmiddellijke omgeving opgehangen te worden, bij voorkeur onder de dakrand.

Een permanente oplossing is het aanbrengen van vogelvides onder nieuwe pannendaken (bijv. op het nieuwe gebouw ernaast).

Per bestaande nestplaats dient tenminste 1 meter vogelvide binnen 50 m van de bestaande plaats aangebracht te worden.

Deze kasten en vides zijn te bestellen op de site van Vivara

<http://www.vivara.nl/ctrl/node:91;page:225;/nestkasten>

Samenvattend:

1. ophangen van mussenkasten of mussenvides in het gebied.
2. ongeschikt maken daken van gebouwen tussen 1 oktober en 1 maart
3. slopen hoofdgebouwen en beplanting op nr 64 en 66 tussen 1 oktober en 1 maart

Deze maatregelen moeten onder begeleiding van een ecooloog plaatsvinden.

Ontheffingen

Indien er aan de mussen alternatieve nestgelegenheid aangeboden wordt en er gesloopt wordt buiten de broedtijd van de huismuis en paartijd van de dwergvleermuis, is er geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet. Dan is ontheffing voor de sloop niet nodig.

Men kan de voorgenomen maatregelen laten toetsen door Dienst Regelingen (niet verplicht). Dat moet dan door het opstellen van een activiteitenplan en een aanvraag voor ontheffing gebeuren. De inhoud van het activiteitenplan is hierboven beschreven.

Als het goed is krijgt men dan een positieve afwijzing, eventueel met aanvullende voorwaarden.

Bronnen

Zoon, C.P.M., 2009. Vleermuizen in Zuidwolde centrum

www.vivara.nl